Gemeinschaftsinitiative Equal
INFONET wird gefördert durch das Bundesministerium für Arbeit und Soziales, den Europäischen Sozialfonds, das Land Schleswig-Holstein und PRO ASYL

Agahrîyén bingehî
Destûra xebatkiriné

Aufenthaltsgestattung / Duldung

Basisinformation - Arbeitserlaubnis

kurdisch (kurmanci)

Hûn bi destûra rûniştiné **Duldung** an jî bi destûra mayîna demanîyé **Aufenthaltsgestattung** xewdîyé „statûya ketina kâr ya réza dûemînîn“, ji kesén di vé rewşéde destûra kâré bi serbixwe tûne. Destûra xebatkiriné **Arbeitserlaubnis** bi rastî destûra jibo pékanîna kârkéye **Erlaubnis zur Ausübung einer Beschäftigung**.
"Xebatkirin“ kârkirinek di navbera tekilîya xebatkédeye, xebata kû gora talîmatén serkarker te maşandin dibé û parçek rexistina kârkirinéye..."
(§ 7 SGB IV).
● Jibo kârén bé pere û demé cerbandiné bi herdemî destûra xebatkiriné girînge.
● Kârén-1-Euro **1-€-Job** ji alîyé meqamén fermî té navberkirin û pé giringîya destûréne.
● Herema xebatén jibo alîkarîya bé pere tevlûheve. Eger jibo aynî kâr wekdin weré pere dan, hingé destûra xebatkiriné karé kû péwîstbé.

Destûra xebatkiriné
Arbeitserlaubnis

Piştî salké bi destûra rûniştiné **Duldung** an jî bi destûra mayîna demanîyé **Aufenthaltsgestattung** hûn dikarîn destûra xebatkiriné **Arbeitserlaubnis** bistînîn. Awil péîste kû hûn cîhé kârké peyda bikîn û girînge kû kârdan cîhé kâr jibo şexsé we péşnîyar biké. Hingé hûn li cem maqama bîyanîyan daxwazanamek jibo "destûra pékanîna kârkiriné“ bidîn", li ser vé jî li her derî name tûnene. Hingé maqama bîyanîyan kontrol diké kû, gelo dijé dayîna destûra xebatkiriné **Arbeitserlaubnis** ji alîyé mafé rûniştinéde ti itiraz hene ane. Eger ev liberçavkirin pozitiv weré bersivkirin, hingé wé daxwazname we ji maqma kâr peydakiriné **Arbeitsagentur** were şandin.
● Hûn licem maqama bîyanîyan daxwaznamé didîn **Ausländerbehörde**. Ev maqam liser péjirandina / red kirina daî xwedî mafe. Maqama bîyanîyan di nava revebirina fermîde nérina amaqam kâr peydakiriné **Arbeitsagentur** distîné.
● Destûra xebatkiriné **Arbeitserlaubnis** tiné jibo kârik dîyar té dayîn û bi deme. Jibo véji demik zû serî li diréjkirina destûre bidin.
● Şefé kâr giringe kû liser kârxané û şirotén kârkiriné agahdarîyén asayî dîyarbiké û péwîste bi pejirîné kû, ew kâr ji alîye maqama kâr peyadkiriné **Arbeitsagentur** ji gelemperîyé eşkere weré dîyarkiri. Çetirtir: ew cîhé kâr ji berya wé ji maqama kâr peyadakiriné **Arbeitsagentur** re hatibé agahdarkirin.
● Bihayé seeta kâr péwîste wek bihayé seeta cîhe kâr bé, demé kârkiriné û şirûté kârkiriné dikarin bihartîbin, lé bel´giringe ne dijé ehlak ve edebé bin.
● Bi destûra rûniştiné **Duldung** an jî destûra mayiné demanî **Aufenthaltsgestattung** bi hûqûki mafén we nîne kû hûn bibîn xwedîyé destûra xwebatkiriné. Dayîna destûra xebatkiriné **Arbeitserlaubnis** navbera selahîyate maqama bîyanîyadeye.

Qedexîya kâr
Arbeitsverbot

Mirov piştî salke xwedîyé destûra rûniştiné **Duldung** bé, hingé ne mimkîne kû maqama bîyanîya ji xwede xebatkiriné qedexe biké **Aufenthaltsgestattung**. Maqama bîyanîya dikaré wan kesén kû mayîna wan tené hatiye destûrkirin xebatkirina **Arbeitserlaubnis** wan qedexe biké.
● Piştî we daxwazname **Ausländerbehörde** da, maqama bîyanîya kontrol diké kû gelo hûn şirûtén "mafén rûniştié" **Duldung** tînîn cîh ane. Ev şirût jî mayîna salké, berpirsîyarîyarîya we alîkarîyé jibo magamén Almanan, û pirsa kû gelo, maqama bîyanîya jibo şandina we kû ne mûmkîne we sûçdardiké.
● "Ji bîyanîyén rûniştina **Duldung** wan bidem hatî destûrkirin destûra jibo xebatkiriné nawé dayîn, eger ...

ji sedem kû ji alîyé wan hatine péşkéşkirin tedbîrén dawîkirina rûniştina wan nekarén werin pékanin Eger kû „bîyanik kelema şûnde şandina xwe bi rîya şaşdîyarkirina nasnama xwe an jî iser taabîyeta xwe agahdarîyén şaş dîyarbiké, hingé bi teybetî sûçdarîyé vé bûyer´distîné ser xwe“.
(§ 11 BeschVerfVO)
● Gava maqama fermî sûçdarkiriné dîyar biké kû kesek bîyanî jibo standina alîkarîya didin penaberan hatîye Almanye, hingé xebatkirina wî kesî té qedexekirin.

Kontrola pazara kâr
Arbeitsmarktprüfung

Li Almanye békarî gelek zédeye. Jibo vé jî "kontrola péşbûné" hatîye peyda dakirin. Péşî ji késén kû mafrûniştina wan esasî heyî, (Alman, hemwelatîyén yekîtîya Ewrûpa, kesén xwedî mafrûniştin **Aufenthaltsberechtigung** û destûra rûniştiné) cîhé kâr té péşnîyar kirin. Maqama kâr peyadakiriné **Arbeitsagentur** ji kârdanén xwedî kâr dixwazé kû, daxwaznamek jibo navberîyé bidin û paşre “békarén péşîmaf " dişîn jibo serîlédané. Gava kesén usa vî kârî red bikin, dijé wan gelek sanksîyon tén standin. Wek din jî pere dayîn û kârdem ûwd. té kontolkirin, jiber kû şirûtén kâr yén xwedî destûr péwîsté ji yén wayén din re ne xiraptirbé. Ji xeynî vé jî girînge kû kârdan agahdarîyé bidin. Kontrola pazara kâr bi haftîya dûm dibé, le belé heta 6 meha jî dikaré dûm bibé. Hûn dikarîn piştî 3 mehan itiraz bikîn.
● Eger hemû ev daxwazén he werin cîh û serokkârdan kesek din gora vî kârî peyda neké, péwîste ev rewş ji alîyé maqama kâr peydakiriné gelek baş weré sedemkirin. Paşre maqama kâr peydakiriné dikaré ji destûra kârkirinére pejrandiné bidé.
● Hinek magamén kâr peydakiriné **Arbeitsagentur** li Schleswig-Holstein’é dibéjin kû, jibo hamû kârén bi 400-€ û hemû kâren tamdemî kû ji wanre ti perwerdekirina mesleki ne giringe, bi prensip péwîste kû tim békârén péşîmaf werin standin. Jibo vé jî gelek

daxwaznamén kû liser kârén usa gelek caran şxwede téne redkirin. Jibo vé yeké tim berçavkirina rewşa xwe

ya teybetî bixwazin.

● Péwîste kû kârdan bi berfireh dîyarbiké kû, wé hûn vî kârî ji wan kesén jibo vî karî daxwazname dané, çétirtir pékbînîne (zanîna ziman, péştecrûbe ûwd.).

● Di hin rewşén bi zehmetén teybetî de dikaré kû kontrola pazara kâr nevé giring dîtin, mesele wek kû raporik ya doktorek ûzman kû bé gotin ew kâ jibo tedwîya nexweşîké girînge – hûn jî xwe agahdar bikin kû „rewşek usa teybetî" heye ané. Hemû van sedemén xwe daxwaznama xwede bînin ziman.

İtiraz, gazinc û mesref
Widerspruch, Klage und Kosten

Dayîna daxwazname b´pereye. Gava daxwazname bé red kirin, hûn dikarin navbera mehkéde bi nivîs (an jî bi dev bidî nivîsandin) itiraz bikîn. Hûn dikarîn sedemé wén jî demik kûrt de bidîn.

● Jibo vé itirazé **Widerspruch** ji were namek ya amaqama bîyanîyan binivîs û bi hûqûkmaf kû péwîstbé mirov bikaré dij derkevé, girînge. Maqama bîyanîyan mecbûre vé bé pere bidé we.

● İtirazname li maqama bîyanîyan ji alîyé şeqiské té pékanîn.

● Eger itirazname weré red kirin, mafé we heye kû mesrefen wé jibo we bé dayîn, jiber kû hûn alîkarîya penaberan distînîn. Bersiva itiraznamé wek adetî ji were bi posta tasdîka standiné té şandin. Hin maqamén bîyanîyan jibo vî kârî bûhaké dixwazin (dûra 4 €).

● Gava piştî vé jî hûn dikarîn dijé maqama bîyanîyan liba dadgeha révebirîye gazincnamé bidîn **Verwaltungsgericht**. Em ji were péşnîyar dikîn kû, liber wé jî hûn daxwaznamek lezgîn liba dadgehan révebirîyé bidîn (hatibé baş sedemkirin) û ev daxwazname dadgehé teşwîk biké kû maqama bîyanîyan béxé mûkelef kû (jibo demké) destûrek jibo kârkiriné bidé, kû heta ev doza weré biryarkirin.

● Jibo itiraznamé ji were girînge kû hûn parézger ké kû vé heremé baş nasdiké bigrîn. Jibo şéwrandina péşîn parézger dikaré jibo we serî li alîkarîya şévrandiné bidé. Eger berçave kû wé hûn di vé dozé de péşbikevîn, dikarîn ji dadgehé alîkarîya amdî ya dozé

bistînîn, hingé hûn doza wûnda bikîn jî ne giringe kû hûn mesrefa dadgehé û a parezger ji kisé xwe bidîn **Prozesskostenhilfe**.

Kâré ilegal
Illegale Arbeit

Ege hûn cîhké kârdikîn, lébelé jibo vî kârî destûr nebé, ev kârik ilegale. Ji alîyé hûqûgé ev kâré kû jére "kâre reş" **Schwarzarbeit** té gûtin, jibo kârker û kârdan sûçe. Jibo vî sûçî cezayé pere û dozén cezayî tén dîtin. Ev dikaré bandorek negatif liser mafé rûniştiné biké (mesel, eger şansa we jibo destûra rûniştiné hebé) û dikaré jibo we tehlûka şûndeşandiné mezin biké.

● Bidin berçav kû, gava hûn kârek ilagal bikîn, hûn dikarîn bi hesanî werîn şantaj kirin. Gelek caran kârkerén ilegal bi teybet ne baş peran distînin û eger ket pera nestînin jî, gelek zore mirov dijé wé derkevé.

Ji kerema xwe bal bikşînin: Ev agahdarîyén he gora zanistiya herî baş hatine çapkirin, le bixabin ev nakevin şûna şéwirîya hûqûqîde. Hemû agahdarîyén he jibo Schleswig-Holstein’ne. 12/2006

Bitte beachten Sie: Diese Informationen sind nach bestem Wissen erstellt. Sie ersetzen keine juristische Beratung. Alle Angaben beziehen sich auf Schleswig-Holstein. 12/2006

Proja *INFONET* - jibo penaberen lé ketina perwerdekirin û meslekî Bildungs- und Berufszugänge für Flüchtlinge ye Land in Sicht! - Qalîtekirina penaberén li Schleswig-Holstein’e ya meslekî ji alîyé komîsyona penaberan Flüchtlingsrat Schleswig-Holstein e.V. té révebirkirin.

Das Projekt *INFONET* - Bildungs- und Berufszugänge für Flüchtlinge gehört zu der Gruppe Land in Sicht! - Berufliche Qualifizierung für Flüchtlinge in Schleswig-Holstein und wird vom Flüchtlingsrat Schleswig-Holstein getragen.

Komîsyona penaberan ji sala 1991 heye û réxistinek ya navendîya insîyatîvan, gûrûban, réxistinan û kesén bi seré xwe piştgirîya komela alîkarîya penaberan li in Schleswig-Holstein dikine. Ew kâre dijé nijarperestîyé di gelemperîde diké û hemberé maqamén fermî û hikûmeta eyaleté di dozén sîyasî yén penaberan û kârmendén macir berpirsîyarî diké. Ev komel endamé komela kârhevdû yan eyaletén giştî jibo penaberan PRO ASYL.

Der Flüchtlingsrat besteht seit 1991 und ist Dachverband von Initiativen, Gruppen, Organisationen und einzelnen Personen der solidarischen Flüchtlingshilfe in Schleswig-Holstein. Er leistet antirassistische Öffentlichkeitsarbeit und vertritt flüchtlings- und migrationspolitische Anliegen gegenüber Behörden und Landesregierung. Der Verein ist Mitglied in der bundesweiten Organisation für Flüchtlinge PRO ASYL.

INFONET

Bildungs- und Berufszugänge für Flüchtlinge

Flüchtlingsrat Schleswig-Holstein e.V.
Oldenburger Str. 25
24143 Kiel

Tel. 0431 - 240 59 09
oder 0431 - 735 000
infonet@frsh.de

www.infonet-frsh.de

INFONET wird gefördert durch das Bundesministerium für Arbeit und Soziales, den Europäischen Sozialfonds, das Land Schleswig-Holstein und PRO ASYL